

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΝΑΟΥΣ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Επιβλέπουσα
ΜΥΡΟΦΟΡΑ-ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ

ΑΓΑΘΗ ΑΛΜΠΑΝΤΗ	814
ΑΙΓΛΗ ΜΕΛΙΝΙΩΤΟΥ	377
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΕΡΓΑΚΗ	604

Σέρρες Ιούλιος 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες	σ. 3
Πρόλογος	σ. 4
Α' ΜΕΡΟΣ	
Α.1	
Α.1.1 Έλληνες και μετανάστευση	
Α.1.1.1 Εισαγωγή	σ. 6
Α.1.1.2 Μεταναστευτικά στάδια	σ. 7
Α.1.1.3 Κατηγορίες μεταναστών	σ. 8
Α.1.1.4 Αίτια μετανάστευσης	σ. 8
Α.1.1.5 Λόγοι μετανάστευσης των Ελλήνων	σ. 10
Α.1.1.6 Συμπεράσματα	σ. 11
Α.1.2 Μεταναστευτική πολιτική των χωρών υποδοχής και της Ελλάδας	
Α.1.2.1 Εισαγωγή	σ. 12
Α.1.2.2 Μεταναστευτική πολιτική – Η διεθνής και ευρωπαϊκή πρακτική και εμπειρία	σ. 13
Α.1.2.3 Μεταναστευτική πολιτική των χωρών υποδοχής	σ. 14
Α.1.2.4 Η Ελληνική μεταναστευτική πολιτική	σ. 14
Α.1.2.5 Συμπεράσματα	σ. 15
Α.1.3 Μεταναστευτική ροή προς μεγάλες χώρες	
Α.1.3.1 Εισαγωγή	σ. 18
Α.1.3.2 Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής	σ. 18
Α.1.3.3 Καναδάς	σ. 20
Α.1.3.4 Γερμανία	σ. 21
Α.1.3.5 Νότια Αφρική	σ. 21
Α.1.3.6 Αυστραλία	σ. 22
Α.1.3.7 Συμπεράσματα	σ. 23
Α.2	
Α.2 Απόδημος ελληνισμός και θρησκευτική ανάπτυξη	
Α.2.1 Οργάνωση του αποδήμου ελληνισμού	σ. 25
Α.2.2 Ο Ναός ως σύμβολο πίστης της διασποράς	σ. 30
Α.2.3 Οι ναοί των αποδήμων σε αντίθεση με τους ναούς στην Ελλάδα	σ. 32
Α.2.4 Μορφές ναών των Ελλήνων μεταναστών στον κόσμο	σ. 32

Β' ΜΕΡΟΣ

Β.1 Βάση δεδομένων των ιερών ναών των Ελλήνων μεταναστών

Β.1.1 Συλλογή δεδομένων	σ. 37
Β.1.2 Εισαγωγή Δεδομένων	σ. 37
Β.1.3 Δημιουργία "Φόρμας" ιερών ναών των Ελλήνων μεταναστών	σ. 40

Β.2 Χαρτογράφηση ιερών ναών των Ελλήνων μεταναστών

Β.2.1 Εισαγωγή στη χαρτογραφία	σ. 41
Β.2.2 Εισαγωγικά	σ. 41
Β.2.3 Δαδίκαια χαρτογράφησης	σ. 41

Βαρπητήσις.....σ. 46

Τεϊκά Συμπέρασματα.....σ. 47

Βιβλιογραφία.....σ. 51

Βεράφτημα χαρτών.....σ. 53

1. Συγκέντρωση των ελληνορθόδοξων ναών του κόσμου
2. Ναοί αρχαικτονικού ρυθμού βασιλικής με τρούλο
3. Ναοί αρχαικτονικού ρυθμού βασιλικής χωρίς τρούλο
4. Είδη ναών στη Μεγάλη Βρετανία
 - 4.1 Είδη ναών στην Αμερική
 - 4.2 Είδη ναών στην Ευρώπη
 - 4.3 Είδη ναών στην Αφρική
 - 4.4 Είδη ναών στην Ασία
 - 4.5 Είδη ναών στην Ωκεανία
- 5.1 Ναοί υπό την εποπτεία αντίστοιχων πατριαρχείων στην Αμερική
- 5.2 Ναοί υπό την εποπτεία αντίστοιχων πατριαρχείων στην Ευρώπη
- 5.3 Ναοί υπό την εποπτεία αντίστοιχων πατριαρχείων στην Αφρική
- 5.4 Ναοί υπό την εποπτεία αντίστοιχων πατριαρχείων στην Ασία
- 5.5 Ναοί υπό την εποπτεία αντίστοιχων πατριαρχείων στην Ωκεανία
6. Σχετότεροι αρχαικτονισ ναών των Ελλήνων μεταναστών
7. Ναοί με συνοδευτικά κτίρια
 - 8.1 Είδη λειτουργίας ναών στην Αμερική
 - 8.2 Είδη λειτουργίας ναών στην Ευρώπη
 - 8.3 Είδη λειτουργίας ναών στην Αφρική
 - 8.4 Είδη λειτουργίας ναών στην Ασία
 - 8.5 Είδη λειτουργίας ναών στην Ωκεανία
9. Πυκνότητα ελληνορθόδοξων ναών ανά 100.000 κατοίκους
10. Καταγεγραμμένοι ναοί με μερική ή ολική καταστροφή
 - 11.1 Προέλευση ελληνορθόδοξων ναών στην Αμερική
 - 11.2 Προέλευση ελληνορθόδοξων ναών στην Ευρώπη
 - 11.3 Προέλευση ελληνορθόδοξων ναών στην Αφρική
 - 11.4 Προέλευση ελληνορθόδοξων ναών στην Ασία
 - 11.5 Προέλευση ελληνορθόδοξων ναών στην Ωκεανία

Περίληψη

Επιπλέον στόχος της εκπόνησης της εργασίας είναι πέρα από την παραγωγή απεικόνσεων πληροφορίας για τον αντιγνώστη των χαρτών, η απόδοση χαρτογραφικών απεικονίσεων μεγάλου ενδιαφέροντος και ο συνδυασμός του λογισμικού ArcGIS με μια απεικόνιση εκτός του αντικείμενου της Σχολής Γεωπληροφορικής & Τοπογραφίας. Συνεπώς, γίνεται μια προσπάθεια στον συνδυασμό της επιστήμης της σχολής μας με μια άλλη επιστήμη, την ανάπτυξη της ελληνικής μεταναστευτικής ναοδομίας πέρα από τα όρια της απλής ανάλυσης των χωρικών δεδομένων.

Με την παρούσα εργασία θα μελετήσουμε το φαινόμενο της μετανάστευσης και συγκεκριμένα την παγκόσμια μετανάστευση των Ελλήνων, σε σχέση με τη δημογραφική τους ανάπτυξη και τη χαρτογράφηση των ναών των Ελλήνων μεταναστών. Πρόκειται για μια καταγραφή περίπου 1.200 ελληνορθόδοξων ναών σε 17 χώρες των πέντε Ηπείρων, των Ελλήνων της Διοσποράς.

Στο πρώτο μέρος περιγράφουμε όλες τις συνθήκες - κοινωνικές και οικονομικές της μετανάστευσης. Παράλληλα αναπτύσσουμε τις μεταναστευτικές διαδικασίες των κρατών-χωρών υποδοχής των μεταναστών. Εστιάζουμε στις μεταναστευτικές ροές σε κάποιες από τις βασικές χώρες και ηπείρους υποδοχής μεταναστών, όπως την Αμερική, τη Γερμανία και κυρίως τη δυτική, τον Καναδά, την Αυστραλία κ.ά. Επίσης αναφερόμαστε στη σχέση των Ελλήνων μεταναστών και της υφιστάμενης ήπειρούς.

Το δεύτερο μέρος παρουσιάζουμε και αναλύουμε τη βάση δεδομένων των ναών «ναών». Παρουσιάζονται οι ψηφιακοί χάρτες που δημιουργήσαμε, καθώς επίσης διαγράμματα και πίνακες στατιστικών στοιχείων. Διατυπώνουμε τα τελικά μας συμπεράσματα και τέλος στο έβδομο κεφάλαιο εκφράζουμε κάποιες προτάσεις και σκέψεις μας.

Επισημάνουμε να κάνουμε μια επισκόπηση της ελληνόγλωσσης και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας, με στόχο να εντοπίσουμε περιφερείς εργασίες διαπιστώσαμε την ύπαρξη πλήθους μονογραφιών για μεμονωμένους ναούς, όπως π.χ. 1) «Καθεδρικός Τυμαδάκης (επιμ.) «Αναμνηστικός τόμος εκατονταετηρίδας του καθολικού ναού του Αγίου Στεφάνου Παρισίων», Παρίσι 1995. 2) Χαράλαμπος Γ. Χοτζάκογλου, «Οι ελληνορθόδοξοι ναοί και ο ελληνισμός της Βιέννης», Βιέννη-Αθήνα 1998, κ.λπ. Μια επικαιροποιημένη (σχεδόν) πλήρης όμως καταγραφή με ιστορικά, αρχιτεκτονικά και γεωγραφικά στοιχεία για τους ναούς βρήκαμε στο βιβλίο του Ν. Μπαρούτα, «Οι ναοί των Ελλήνων μεταναστών», Αθήνα, 2006.

Το βιβλίο αυτό αποτέλεσε τη βασική πηγή αναφοράς για την εργασία μας. Είναι το αποτέλεσμα μακροχρόνιας προσπάθειας και έρευνας σε ναούς, αρχαία και σύγχρονα, ενώ αξιοποιήθηκαν και πολύτιμες πληροφορίες που έδωσαν στο συγγραφέα καλλιτέχνες, αρχιτέκτονες, εκκλησιαστικοί και κοινωνικοί παράγοντες. Αποτελεί ένα πολύτιμο «corpus» των ναών των μεταναστών σε ό,τι αφορά την ιστορία και την τέχνη τους. Καταγράφονται αρχιτεκτονικοί ρυθμοί, αρχιτέκτονες, κατασκευαστές, αγιογράφοι, ζωγράφοι, ξυλόγλυπτες, άλλοι καλλιτέχνες και τεχνίτες, διακοσμητές, αρματωτές. Πολλά από τα δημοσιευόμενα στοιχεία είναι ανέκδοτα. Το βιβλίο καταγράφει τους ναούς με έναν απλό τρόπο (κατά γεωγραφική ήπειρο και χώρα) και δεν συνοδεύεται από χαρτογραφικό υλικό. Αυτή ακριβώς την έλλειψη συμπλήρωσε η παρούσα εργασία. Η εργασία δηλαδή οπτικοποίησε το περιεχόμενο του βιβλίου/αναφορά, συμπληρωμένο με πληροφορίες που συλλέχθηκαν από άλλες βιβλιογραφικές πηγές (βλ. βιβλιογραφικός πίνακας στο τέλος της εργασίας).

